

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISENICEASCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ

ABONAMENTUL:

Pe un an ..... 10 Lei.
Pe jumătate de an ..... 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266

Salarele preoților.

După o așteptare de doi ani s'a reparat în sfârșit și nedreptatea, ce se făcea preoților. De doi ani s'a așteptat regularea, dar nedreptatea era veche, era o nedreptate istorică. Preoții ortodocși români din Transilvania, Banat și părțile ungurene, până erau sub „regnum Marianum,” cum se numește Ungaria de demult, au fost salarizați în modul, care ar rușina în fața lumii pe oricare stat. S'au făcut toate anume, ca la astfel de salarizare să nici nu aspire, decât oamenii cari nu „s'au desvâțat de coarnele plugului.” Astfel de preoți doria Românilor b. o. dieta ardeleană din 1791. De atunci până la 1898 au trecut o sumedenie de ani, iar traiul preoților a rămas aproape neschimbat. Legile din 1898 — îndeosebi cu restricțiunile ei din 1909 — numai pe hârtie erau într-o cârta frumoasă. În realitate nici paragraful al XXXVIII-lea din anul 1913 nu le-a putut împrumuta — deodată cu acordarea cvincvenalelor — farmecul dorit. Sărăcia, în care se sbătea preoțimea, a adus cu sine în mod firesc înapoierea în cultură. Preoții noștri erau silți, să trudească pentru traiul familiilor, să lupte pentru existență, iar pentru cărți nu mai ajungea nici din timp, nici din parale. Constatând acestea din istorie, trebuie să admirăm cinstita muncă a marilor apostoli, cari și în lupta lor cu sărăcia au știut, să păstreze într'un popor oropsit credința străbună și iubirea de neam. Nedreptatea s'a reparat. Urmează, să ne întrebăm, că regularea salarelor preoțești e o răsplată pentru apostolatul celor trecuți la cele eterne, ori ce. Răsplată celor morți nu le pot da cei vii în modul acesta și nici n'ar fi demnă de ei. Salarele s'au regulat, spre a se asigura preoților un traiu mai tihnit. E deci un îndemn spre o muncă mai rodnică. Preoțimea unui neam e factorul, dela care atârână morala acestui neam și preoțimea noastră asigură pe conducătorii neamului, că va munci de acum cu puteri îndoite spre ridicarea moravurilor.

Darwin și Hașdeu

— Zootehnia și antropotehnia. —*)

Cetesc din Darwin, cetesc din Hașdeu și nu pot să nu mă cuget. Scrierile acestor doi cugetători pe oricine ar constrânge, să-și frământa creierii. Când eram mai tânăr, să zic: mai în copilărie, nu mă puteam stăpâni câtă vreme cetiam un op. Steteam sub impresia cugetelor, ori fantaziei autorului. Nici prin minte nu-mi trecea, să fac obiecțiuni. Mă cugetam eu, mă gândiam și răzgândiam, dar cugetele-mi rămâneau tordeauna în cadrele celor din opul cetit, ori că numai în direcția dată de scriitor se puteau forma mai departe. Eram încătușat, deși nu simțiam greutatea cătușelor. Autorul plutia și eu mă duceam cu el. Din ce era mai mare și mai amănunțită înălțimea, pe unde plutia cu mine, eu mă strângeam tot mai mult cătră el. Parecă la înălțimea, pe unde umbla cu mine, aveam teamă, să mă deslipesc de el și să stau în fața lui. Mă temeam, că voia cădea, ori credeam, că numai așa se poate să fie bine.

Astăzi nu mai fac așa. Nu mai merg lipit de el, ci alături, ori în urmă-l. De-mi vine la socoteală, mă opresc, să stăm de vorbă și, de nu-mi place ce zice, mă întorc și merg la altul, ca să ascult, ce-mi zice el.

Pe Darwin și pe Hașdeu i-am cetit și când eram mai mic. Pe Darwin mai demult și lăsam de bine tot ce sloveniam, fără ca măcar să-mi pară ceva din produsul unei fantazii nebazate. Poate ici și colo mai conteniam cetitul, ca să intercalez printre capitoli metamorfozele lui Ovidius, ori preschimbările surprinzătoare din poveștile Șeheresadei din „1001 nopți,” pe cari Darwin la tot cazul le-ar fi putut aduce drept dovezile cele mai eclatante.

Și pe Hașdeu îl cetiam eu, însă tot ce-am putut pricepe din capitolul intitulat: „Dumnezeu, Nemurirea, Destăinuirea”, nu era, decât că mușchii de pe piatră, din păduri se prefac treptat în om și că omul se desmărginește și devine Dumnezeu.

Nu-mi trecea pe-atunci prin minte, ca să fac asemănare între Darwin și Hașdeu, nici că poate să existe o a treia teorie, nici să-mi fac eu însumi alta.

Nici acum nu mă simț tare, să creez vreo teorie, dar ar fi și de prisos. Mi-s'a dat să cunosc una, pe care-o cunosc mai mulți: cea mai sublimă și veșnică în trăinicie.

Dar să vedem pe Darwin și pe Hașdeu. Teoria lui Darwin, pe cât e de plină de cusururi, pe atât e de periculoasă. El a voit să facă

*) S'a cetit la ședința a II ord. a societății de lectură a inst. teol. ort. rom. din Arad la 31. X. 1920.

o regulă din teoria sa, dar regula are prea multe excepții, încât trebuie să zicem, că excepțiile acelea formează regula, iar pretinsa regulă e numai excepție.

Că are prea multe cusururi, cari nu ne permit, s'o primim de regulă, au dovedit cercetările serioase ale marilor învățați. Repetirea acestora n'ar mai avea loc aci.

Defectul moral al teoriei darwinice e, că tinde spre surparea demnității omenești. Dacă fiecare om ar crede, ce ne spune teoria lui Darwin, — că-și trage originea dela moimele antropoide, apoi, că prietru'n atavism, întreg neamul omenească se poate trezi odată, că e neam de moime iarăș, — cred că n'ar mai fi susținută nici credința, nici morala, nici demnitatea de om.

Hașdeu n'a pus în cumpănă dezastrul moral, ce-l aduce darwinismul, deși e sigur, că l-a observat dimpreună cu alți cugetători. El l-a trecut cu vederea, dar și-a luat marea îndrăzneală și a spus lumii ce urmează: „Cursurul cel mare al darwinismului, dacă e în adevăr un cusur și nu altceva, este lipsa treptelor intermediare între specii astfel, că presupusa spîță a neamului rămâne îndoelnică”.

Hașdeu a zis, că rămâne îndoelnică spîța neamului, deși s'ar fi putut întestuli cu dubietatea pronunțată a lui Darwin, care s'a exprimat astfel în concluzia teoriei sale: „Eu cred, că tot regnul animal se trage din patru, sau cinci tipuri primitive cel mult . . . Analogia m'ar împinge chiar ceva mai departe, adică la părerea, că toate animalele și toate plantele descind dintr'un singur prototip; dar analogia poate fi o călăuză înșelătoare.” *) Le putem spune darwinistilor, că într-o adevăr analogia e de tot înșelătoare; a ghicit-o Darwin.

Hașdeu a cunoscut foarte bine acest cusur, tocmai ca și pe celalalt, totuș: le-a acoperit pe amândouă, s'a bazat pe teoria darwiniană, ca astfel să poată să-și creeze teoria panteistă fără „a încurca desbaterea prin ceva de însemnătate secundară”, precum a zis el.

Darwin a degradat pe om, făcându-l de-o origine cu animalele, iar materialistii — bucu-roși de teoria lui Darwin — se forțează și declară, că strămoșul comun, născocit de Darwin, e o celulă, un singur atom, pe care — după zisa lor — numai să ni-l închipuim putem, deoarece e infinit de mic.

Hașdeu a primit atomul, a făurit o poemă, ce ne spune, cum se face din atomul plăzmut în fantazia, dar nicidecum nu în laboratorul chimistului, cum zic, din atomul nemărginit de mic — Dzeul nemărginit de mare.

*) Emil Ferriere: *Darwinismul* traducerea dnei R. Streitman.

(Va urmă.)

Vieța internă și organizația institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

Dar speranța, că prin asemenea îngrijiri vom putea avea succesiv o preoțime tot mai bine calificată, nu se realizează. Modificarea articolului de lege XIV din 1898 prin legea novelară din 1909 îngreună pentru preoțimea noastră condițiile de întregire ale dotațiunii din vistieria statului. De altă parte în cursul vremurilor se schimbă în spre rău referințele economice și de traiu și în fața scumpetei, ce creștea an de an și a pretenziunile înălțite, cea mai mare parte a preoților purta povara grea a nevoilor vieții materiale și în suflet o stare de agitație de deprimare și nemulțămire sufletească.

Lupta, ce se iniția prin un jurnal de propagandă „Revista Preoților” de o seamă de preoți, la anul 1908, pentru îmbunătățirea sortii materiale a preoțimei și sanarea multelor lor plângeri, neajunsuri și pretenziuni îndreptate, ce se îngămădiră în cursul anilor, luă o formă și direcțiune ale cărei urmări produsese serioase îngrijorări și făcură actuală datoria factorilor bisericești competenți a se ocupa serios de chestie și a depune toate stăruințele pentru ca clerul rural să fie emancipat și ușorat de grijile și nevoile traiului zilnic.

O astfel de constelație a lucrurilor și a împrejurărilor, creiă, după începutul imbucurător, ce-l observăm la începutul anului școlar 1902—3, situația și neajunsurile de mai înainte. Lipsa de preoți și creșterea succesivă a numărului parohiilor fără preot aduse cu sine luarea unor măsuri de îndreptare, excepționale.

Sinodul eparhial din anul 1907, îngrijat de faptul că în nefericitul Bihor se află 66 parohii vacante „roagă pe P. S. Sa Domnul Episcop diecezan să ia dispoziții excepționale în conțelegere cu Consistorul din Oradea-mare pentru îndeplinirea acelorora.”¹⁾ Asemenea rugări primi superioritatea diecezană și în sesiunile sinodale din anii următori.²⁾

Sinodul din anul 1912 luând act despre contingentul prea mic al elevilor din teologie, îndrumă Consistorul eparhial: „Să avizeze inteligența clericală și mireană, ca aceștia se îndemne tinerimea la îmbrățișarea carierei preoțești, iar pentru realizarea acestei trebuințe să caute toate mijloacele posibile, ca să înlesnească intrarea tinerilor la teologie, îndeosebi cu pregătiri mai înalte.”³⁾

Părintele episcop Ioan I Papp într'adevăr încercă „toate mijloacele posibile”. Cu începerea anului școlar 1902—3 admite la cursurile teologice, ca elevi particulari, învățători cvificați și absolvenți din preparandie. Deschide apoi porțile institutului și pentru tineri din celelalte dieceze îndeosebi din arhidieceză și pe unii îi primește în teologie condiționat, cu obligamentul, ca după absolvirea studiilor să poată ocupa parohii numai în districtul Consistorului din Oradea-mare.

Dar situația nu se putu schimba și îmbunătăți nici prin aceste îngrijiri, așa că sinodul eparhial din 1915 îndrumă Consistorul din Oradea-mare „a prezenta pe sesiunea proximă propuneri concrete privitoare la modalitatea îndeplinirii parohiilor vacante” și aderează la propunerea deputatului Paul Rotariu „ca Consistorul din Oradea-mare se fie obligat a îngriji, ca poporul să primească în ceva chip mângâiere religioasă” precum și la cea a directorului seminarial Roman R. Ciorogariu ca „să se ancheteze aheșestporirii continăentului și a înălțirii nive-

lului cultural și moral al preoțimei prin delegații ambelor consistoare și a corpului profesoral al institutului teologic.”⁴⁾

Pe când dispozițiile, și îngrijirile, ce se făcură pentru a înălța nivelul intelectual și moral al candidaților de preoție și a crea succrescența necesară de preoți, luară acest curs de dezvoltare, pe terenul organizării și în viața internă institutului se petrec următoarele evenimente de remarcă.

În cuvântul, cu care noul episcop Ioan Meștanu deschide sesiunea sinodului eparhial din 1815, atrage atențiunea membrilor sinodali asupra mai multor propuneri salutare, ce le-au prezentat Consistoarele din Arad și Oradea-mare și dintre cari mai ales ceea referitoare la reorganizarea institutului pedagogic și teologic merită o deosebită considerare.⁵⁾

Făcu o propunere în chestie și deputatul Gheorghe Popa, în sensul, ca să se organizeze un institut teologic-pedagogic cu 6 cursuri, care se cup-indă:

1. O preparandie cu trei cursuri; 2. un institut teologic de trei cursuri pentru parohiile de clasa a III-a — așa numită *teologia primară*; 3. o teologie cu 3 cursuri pentru parohiile de clasa I și II-a — *teologia secundară*. Întreg institutul ar avea deci 9 cursuri, dar de fapt numai 6, pentru că cursul I al teologiei primare ar fi comun cu cursul al III-lea preparandial, iar cursul al II-lea și al III-lea cu cursurile I și II din teologia secundară. În teologia *secundară* se vor primi numai candidați cu 8 clase gimnaziale și cu examen de maturitate, iar în cea *primară* atari tineri, cari au cel puțin calificațiunea elevilor, cari au absolvat două cursuri preparandiale.

(Va urmă)

Baptismul.

Am cetit în „Biserica și Școala” că în ministeriul cultelor se studiază chestiunea baptiștilor. Ca unul carele sunt între acești sectari, cu permisiunea d-lui redactor voesc să scriu câte ceva despre ei.

Precum libertatea prea mare și exagerată duce la destrăbălare și chiar la anarhie, când ordinea și disciplina sunt desconsiderate, așa din libertatea religioasă a lui Luther s'a zămislit, pela anul 1521, secta fanatică a baptiștilor care a dus la extrem învățăturile lui Luther învățând, pe lângă rebotezarea necondiționată, comunismul și poligamia. Profetii și întemeitorii sectei a fost Ioan Mathias și Ioan Bekelson, numit Leyden după locul nașterii sale, simpli industriași, cari însă cetiau și cunoșteau bineșor biblia. Pe cei ce nu primiau învățăturile și botezul lor în orașul Münster, ajuns sub stăpânirea lor, îi terorizau secvestrându-le averile și predicând, că se apropie sfârșitul lumii, au înființat pe bază comunistă „Împărăția Sionului” și au trimis apostoli ca să lăscă doctrinele lor. În anul 1534 episcopul Münsterului Waldeck Francisc, refugiat dimpreună cu aderenti săi, după un asediu de un an, a ocupat orașul și prorocii baptiști au fost uciși, sectarii s'au resfirat în lume. În Ardeal între străini încă au fost baptiști, însă prin secolul XVI au dispărut.

Baptiștii lapadă taina botezului pentru cei nou născuți, învățând că numai botezul celor majoreni este valid. Preoția nu o consideră ca și mijlocitoare între om și Dumnezeu. Biserica constă din „sfinții” sectei. Disciplina bisericească o susțin „antistiile” cu membrii adunării fără amestecul și recunoașterea unei autorități. Învăță

¹⁾ Concluzul Nr. 45—1907. — ²⁾ Concluz sinodului eparhial Nr. 61—1908, Nr. 28—1911. — ³⁾ Concluzul sinodal Nr. 37—1912 — ⁴⁾ Concluz Nr. 56, 57—1915. — ⁵⁾ Protocolul sinodului eparhial din 1875 pag. 5.

comunitatea averii și antimilitarismul, jurământul este oprit, așa și prinderea și folosirea armei.

În Ungaria s'a ivit baptismul pela anul 1846 Henrik Majer, preotul lor din Budapesta, începând din 1873, a devenit cel mai aprig propăgător al acestei secte.

Între Români sectarii sau ivit mai întâu în iarna anului 1889, în comuna Cheșa din județul Bihor, unde un cismaș ungar, Boros Lajos, prin petismul și fanatismul său a câștigat aderenți și între Români, cari cetind în biblie: „Pocăiți-vă că s'a apropiat în-părăția ceriului,” sau numit pre sine „pocăiți”. În anii următori apoi mergând ca misionari din sat în sat, numai acolo n'au prins rădăcini sectarismul, unde au fost izgoniți, sau n'au avut om de încredere, la care să găzduiască, ori au fost batjocoriți și luați în bataie de joc.

Se naște întrebarea cari au fost cauzele răspândirii sectarilor între credincioșii noștri?

1. Necercetarea sf bisericii, prin urmare necunoașterea învățăturilor sale.

2. Stricăciunea morală și corupțiua unora. Învățăturile învăpăiste și rugăciunile cu plâns ale misionarilor baptiști străini și necunoscuți, a căror viață naivii n'o cunoșteau că e de regulă mai stricată, ca și a lor și cari asigurându-i în colorii vii despre viața materială a raiului, plină de toate bunătățile și ștergerea tuturor păcatelor, dacă se vor boteza de nou. Prin aceasta vor deveni sfinți și debunăseamă vor dobândi raiul, din care sunt excluși „oamenii lumii.” Iubirea de aproapei și faptele cele bune, numai față de „frați” trebuie observate.

3. Birul cu stolele preoțești și speșele cultului.

4. Cărtirea preoțimei, a bisericii și a învățăturilor sale, a sf. taine, a serviciilor sfinte, a venerării Preacuratei Fecioră Maria, a sfinților, a crucii și a icoanelor, ș. a.

5. Organele statului ungar au privit cu bunăvoință ivirea și lățirea baptismului printre Români, pentru că vedeau și de fapt constatau slăbirea simțului creștinesc la poporul nostru prin baptism și așa și slăbirea simțului național, deci maghiarizarea mai ușoară a noastră. Ajutau dar declararea sectarilor de a deveni fără confesiune, prin ce scăpau de prestarea birului preoțesc și a speșelor de cult. Recercările unor, preoți de a se observa legea din 1895, art. XLIII referitoare la sectari, nu era de loc luată în seamă.

6. Poporul nostru, în genere e materialist ca să-și poată ușora sarcinile, fără mult scrupul mulți se lăsau ademniți la prozelitism.

Calvinii de a căror confesiune stă aproape baptismul au cei mai mulți sectari și mai ales din pricina speșelor de cult. Din această cauză și-au predat școalele statului, ceea ce noi n'am făcut, apoi au primit ei milioane din vistieria statului pentru susținerea așezămintelor și a organelor lor bisericești. Între papistași nu sunt așa mulți sectari, cari la ei să numesc „nazarieni.” Din baptiști unii Pomâni sau făcut „sămbătari,” dovadă despre statornicia poporului în credință.

Principiile de credință ale anabaptiștilor și baptiștilor sunt aproape aceleași, așezate de întemeietorii lor și expuse mai sus, și adecă, numai botezul celor majoreni este cel adevărat. E lucru știut că pe vremea comunismului, baptiștii au fost cei mai pervenți membri ai comitetelor acestora prin sate și cei mai porniți spre terorizare și împărțirea grabnică a averilor. Că nu și-au putut împlini dorința se poate mulțumi credincioșilor noștri, chiar celor mai săraci, cari ziceau: „Nu-mi dau eu căsuța și moșioara mea la împărțire, mă îndestulesc cu ce mi-a dat Dumnezeu. Poligamia, ba nici bigamia nu este permisă în

statele creștinești, sunt însă multe exemple de asemenea pornire la sectari. Așa într-o seară frumoasă, luminată din luna lui Noemvrie 1917, venind din o călătorie cu trăsura, chiar sub păreții casei de adunare a baptilștilor, am văzut și am constătat, cum două „surori” botezate, fără nici o jenare se îmbrățișau cu prinsoneri sârbi și cum rătăciții în cursul slujbei lor intră și ies. Se laudă că nu injură nu fură, dar ce sunt scrâșnirile și rânjetele lor cari inlocuiesc sudălmile? Cu toate că ei sunt fuduli și porniți spre batjocorire și zavistie, mincinoși și hulitori, totuși după credința lor dâșii de sigur vor dobândi împărăția ceriului ei nu vreau se știe că „nu este om se fie om și se nu greșească”, ci să consideră pre sine fără de păcate, adevă „pocăiți.”

Sectarii se adună la rugăciune de trei ori Duminecă apoi Mercuria și Vineri seara.

În adunările lor cetesc unele părți din Biblie pe cari „predicatorul” le explică și cântă din „Noul Sion,” apoi legiuesc asupra celor ce greșesc în contra învățăturilor și a moravurilor lor, fac politică, cârtesc asupra bisericii și a doctrinelor ei, a preoților și a consătenilor, discutând prin ce mijloace și-ar putea spori adicții.

În statul nostru, România întregită, sunt multe confesiuni creștine, cari toate propagă frica de Dumnezeu, moralitatea și iubirea de aproapei, sectele însă duc la destrăbălarea moravurilor, la corupțiune și la comunism, de aceea trebuie constrânși să între în cadrele unei confesiuni recunoscute, la tot cazul însă trebuie se li-se interzică înșelăciunea și îndemnarea oamenilor, ca să se alăture la învățăturile lor periculoase pentru societate și pentru stat.

Adunările de seara să fie cu desăvârșire oprite, iar pentru celea de ziua să ceară permisiunea autorităților administrative de stat, din caz în caz. Totodată să fie constrânși a contribui la confesiunea căreia au aparținut, cu toate sarcinile, cu cari contribuiesc credincioșii confesiunii, din care au făcut parte ei sau părinții lor și atunci în scurt timp va dispărea aceasta cangrenă periculoasă de pe corpul mai nainte sănătos și riguros a neamului nostru românesc.

Un preot bătrân.

Starea școalelor primare în vechiul regat.

Di profesor Gr. T. Angelescu, publică în „Dacia” sub titlul. Falimentul învățământului, o primejdie națională, în articol din care extragem următoarele:

Înainte de războiu aveam în vechiul regat circa 9000 de învățători, dintre cari aproape 8000 titulari, deci cu o pregătire specială și cam 1000 suplinitori, învățători improvizati. Față însă de numărul copiilor cu vârstă de școală și față cu cerințele pedagogice ne trebuiau cel puțin 20.000 învățători.

Mai aveam tot în vechiul regat un număr de aproape 5000 săli de clasă bune, 2000 modice și 2000 rele, dintre cari 6000 de săli proprii și 3000 închiriate.

După războiu aproape dintr-o dată, s'au înființat în vechiul regat un număr de 5000 posturi noi, mărindu-se astfel numărul învățătorilor dela 9000 la 14.000.

În schimb însă nu s'a clădit nici o sală de clasă, ba ceva mai mult: din numărul de 6000 săli de clasă proprii (bune și modice) cel puțin 25 la sută (1500) au fost distruse sau transformate în stare rea din pricina bombardamentului din zona de operații, devastării Rușilor sau nereparării la timp.

Pentru satisfacerea nevoilor celor 14000 de posturi existente, s'a recurs la 2 mijloace: 1) Inchirierea de locuințe țărănești și 2) Aplicarea orarului pe jumătăți de zi.

Primul mijloc întrebuițat nu numai că n'a putut satisface nevoile din punct de vedere cantitativ — la țară sunt foarte puține case de închiriat — dar din punct de vedere calitativ este dezastruos. Țăranul când își închiriaza casa o face numai atunci când sau el sau vitele lui nu mai pot locui în ea.

Așa că, la cele 2000 de săli rele dinainte de războiu, dacă se adaugă numai 1000 din cele bune prefăcute în rele și se mai adaugă încă cel puțin 2000 tot rele, căpătate prin închiriere de locuințe dela săteni, am avea un total de minimum 5000 săli de clasă dărăpănate, întunecoase, igrasioase, neîncăpătoare, constituind 5000 de focare de boli, 5000 de morminte.

Al doilea mijloc — aplicarea orarului pe jumătăți de zi — dacă prezintă avantajul că într-o sală de clasă pot funcționa 2 învățători, are două mari dezavantaje: 1) Timpul instrucției este prea scurt (un dezavantaj cu atât mai mare la sate cu cât din pricina terenului cultural neprielnic în familie se cere ca totul să se facă la școală) și 2) risipa bunului public fără nici un folos, pentru că ceiace fac 2 învățători în aceeaș sală de clasă, ar putea face unul singur.

Iată dar marele paliativ, cu ajutorul căruia s'a crezut că s'ar putea stârpi analfabetismul la noi. Din acest paliativ vom vedea mai târziu că a decurs în mod firesc și alte rele mari și numeroase.

Gr. T. Angelescu

Prof., Leordeni—Ilfov.

Un act de recunoștință ploasă.

Apel.

O cruce modestă de lemn, cu slovele spălate de ploaie și de vreme, așteaptă de 6 ani de zile, în cimitirul bisericii Sf. Nicolae din Brașov, să fie înlocuită cu o cruce demnă de memoria celui ce se odihnește sub ea, de memoria lui VIRGIL ONIȚIU.

Atâtea generații de tineri români au trecut pe sub mâna sa, hrânindu-și sufletul din bogăția și sănătatea sufletului său, . . . atâtea din aceștia au ajuns la situații frumoase . . . Intre toți aceștia nu credem însă să se găsească vr'unul, care să nu simtă, că această situație o datoresc, în parte, și educației și luminei sufletești primită dela fostul director al liceului ortodox român din Brașov.

Corpul profesoral al acestui liceu face apel la sentimentul de recunoștință al tuturor celor care își dau seama de ceea ce datoresc memoriei fostului lor părinte sufletesc, precum și la alți Români buni, care știu aprecia activitatea rodnică, închinată ridicării nivelului cultural al neamului nostru de dincoace de Carpați, a marelui dascăl, care a fost Virgil Onițiu.

INFORMAȚIUNI.

Personal. P. S. Sa părintele nostru episcop Ioan, a plecat Sâmbătă, în 19 Martie n., cu trenul de seară la București, pentru a asista la hirotonirea într-un arhieru a I. P. C. Sale părintelui arhimandrit Roman R. Ciorogariu, nou alesul episcop al dieceziei Oradea-mare și pentru a lua parte la lucrările Senatului.

Investitura P. S. Sale Domnului Episcop al Caransebeșului Dr. Traian Badescu va avea loc, cu solemnitatea cuvenită Marți, în 16/29 Martie, în sala Tronului dela Palatul regal din București.

P. S. Sa părintele Nicodim, al Hușilor a dimisionat din cauza concordatului.

Centenarul lui Tudor Vladimirescu. În săptămână trecută s'a serbat în capitală în cadrele unor festivități, cari s'au început Luni, în 1/14 și au durat până Sâmbătă 7/19 Martie, centenarul eroului Tudor Vladimirescu.

Incoronarea. Serbările încoronării Regelui și Reginei a fost stabilite de comisia compusă din I. P. S. Sa metropolitul primat Miron Cristea și d-nii General Coanda, ministrul cultelor Octavian Goga, profesorul Nicolae Iorga după următorul program: La 24 Septemvrie, serviciul religios într-o biserică special construită la Alba-Iulia. În urmă, suveranii, îmbrăcați în vestimente domnești, primesc defilarea sub o poartă triumfală, care se va clădi. Seara, un banchet va avea loc în sala, în care s'a proclamat unirea Ardealului. În 25 Septemvrie, suveranii vor descinde în gara Mogoșoia, făcându-și intrarea triumfală în Capitală pe șoseaua Kisselef.

Salariile preoților. Ministerul cultelor în bugetul pe care l'a întocmit și care a fost adoptat de ministerul finanțelor, a egalizat salariile clerului, unificându-le pentru întreaga țară. S'a adoptat o gradație din cinci în cinci ani, care fa fi de 25 la sută asupra salariului de bază, modificat și el printr-o majorare. Intregul buget al ministerului cultelor a fost majorat și din cauza acestui spor cu 37 de milioane. Nici un post nu va fi suprimat și nici o reducere de salariu nu s'a făcut la acest minister în prevederile bugetare.

Monument. Monumentul, în amintirea vitejiei armatei noastre la Mărășești, va fi ridicat pe platoul de lângă șoseaua dintre Focșani—Bacău, pe un subasmaent, cu galerii în care se vor amenaja racle pentru osămintele eroilor. Partea centrală va fi rezervată criptei, în fund cu un altar, pentru serviciul religios. Deasupra subasmaentului se va înălța un mausoleu. Comitetul invită la concurs pe toți arhitecții români, indiferent de confesiune, pentru executarea acestui monument care va trebui să fie — ca să poată impune veacurilor — și o operă de artă.

Autoritățile și barba. Ziare vieneze aduc știrea, că autoritățile ceho-slovice din Cașovia au oprit cetățenilor să mai poarte barbă à la Kossuth!

Comisia superioară a învățământului. Se institue pe lângă ministerul instrucțiunilor publice cu titlu provizoriu, până la reglementarea acestei chestiuni prin lege, un organ consultativ sub denumirea de: Comisiunea superioară a învățământului. Scopul acestei comisiuni este de a-și da avizul asupra tuturor chestiunilor privitoare la școalele speciale ce depind de diferitele ministere de afară de acela al instrucțiunii publice. Comisiunea se va compune din câte un delegat al ministerelor: instrucția publică, războiu, industrie și comerț, domnii și agricultură, lucrări publice, muncii și comunicației. Comisiunea astfel compusă va putea să se completeze cu directorii respectivi ai diferitelor trepte de învățământ din ministerul de instrucțiune, în totdeauna când natura chestiunii ce urmează a se examina ar necesita această complectare. Comisiunea va lucra sub preșidenția ministrului instrucțiunii publice sau un delegat al său. Membrii comisiunii superioare se vor numi de către ministerele respective prin deciziune ministerială. Comisiunea se va convoca de către ministerul instrucțiunii publice la trebuință. Membrii comisunii vor avea dreptul la o indemnitate de ședință de 50 lei, plătită de către ministerele respective.

Haina morală. Preoțimea dela Filadelfia s'a ocupat temeinic cu problema moralității în legătură cu moda cea mai nouă. După lungi

desbateri, s'a statorit în sfârșit cum are să fie „haina morală“ pentru sexul frumos dela Filadelfia. Și adecă: marginea de jos a rochiei nu trebuie să fie mai depărtată de pământ, decât cel mult 20 centimetri; partea de sus a hainei morale nu trebuie să se coboare mai jos de gât, de cât cel mult 10 centimetri. Afară de aceasta, haina „să nu se prea lipească“ de corp și să se omită stofele străvătore. O tânără damă îngrozită a exclamat la citirea hotărârii din Filadelfia: „Cu asemenea haină, nu ne mai rămâne nimic, decât ochi!“

Libertatea în Ungaria. O delegație de muncitori prezentându-se amiralului Horthy pentru a-i expune doleanțele lor, acesta i-a sfătuit să nu declare greva generală, pentru că într'un atare caz se va vedea nevoit să ordone împușcarea tuturor greviștilor. „Voi face să curgă atâta sânge a adăogat amiralul Horthy, încât se va îngrozi lumea întreagă.“

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala ort. română din **Săcâdat**, protopresbiteratul Peșteșului, dieceza Orăzii-Mari, prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala.“

Beneficii:

1. Cvarter liber, constător din două chilii, cămară și apartamentele cu $\frac{3}{4}$ jugere grădină.
2. Pământ, parte arător, parte fâneațe, 3 jugere catastrale.

3. 300 Lei dela comuna bisericască.

4. Ajutor din vistieria statului, ca întregire a salariului învățătoresc.

5. La înmormântări, dela om mare 5 Lei, dela mic 2 Lei.

6. Pentru cantorat remunerație specială, dacă va înființa și conduce cor vocal.

Alesul va fi obligat a conduce băieții la biserică, în toate Duminicile și sărbătorile.

Doritorii de-a ocupa acest post sunt avizați, că cererile lor de concurs, adresate comitetului parohial din Săcâdat, să le înainteze Prea On. Oficiu protopopesc în Tileagd, având dâșii a se prezenta poporului în vreo Duminică ori sărbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Alexandru Munteanu**, protopresbiter, inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru ocuparea vacantului post de preot din parohia de clasa a III-a **Pădurani**, tractul Belințului, județul Caraș-Severin, se publică concurs în „Biserica și Școala“, cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie de pământ de 30 jugăre, parte arător, parte fâneațe;

2. Bir câte 25 klgr. cucuruz în boambe, dela fiecare familie;

3. Stola legală.

4. Întregire de dotație dela stat, pentru care parohia nu răspunde.

5. Locuință în natură, cu 2 camere și bucătărie, apoi grajd pentru vite și o grădină de 800⁰ □ lângă locuință și alta tot de 800⁰ □ lângă comună.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și așterne petițiile concursuale, instruate cu documente de lipsă, comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiterat din Belinț, județul Timș, și a se prezenta în vreo Duminică sau sărbătoare, în termenul concursual, în sf. biserică din Pădurani, gara Răchita, spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cântare, eventual în predică.

Alesul e obligat să cathezizeze elevii dela școala locală și să supoarte sarcinile publice după realitățile ce le beneficiază.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: **Gherasim Sârbu**, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională gr. ort. rom. din **Ficâtar**, tractul Behnțului, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata din cassa cultului, 500 Lei.

2. Întregirea dela stat, pentru care însă comuna bisericască, nu ia răspundere.

3. Diurnă și vatic pentru conferințele învățătorești 50 Lei.

4. Pentru scripturistică 50 Lei.

5. Dela înmormântări: 5 Lei dela cei cu stare și 3 Lei dela cei fără.

6. Locuință în natură, cu grădină de $\frac{3}{4}$ jugăr, lângă școală.

7. Două jugăre pământ extravilan (usufructul).

De curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericască; iar de a locuinței învățătorești alesul, căruia comuna bisericască îi va aduce numai lemele trebuitoare.

Alesul e obligat să conducă cantoratul în sf. biserică, să instrueze pe elevii cântăriei bisericesti și cele liturgice și să îi conducă regulat la biserică

Reflectanții sunt poftiți a-și așterne petițiile concursuale, instruate cu documentele prescise, comitetului parohial din Ficâtar, județul Timiș, pe calea oficiului protopresbiterat din Belinț, având a se prezenta în vreo Duminică sau sărbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: **Gherasim Sârbu**, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională ort. doxă română din **Cuveșdia** protopresbiteratul Lipova, devenind vacant în urma pensionării învățătorului Gheorghe Tomi, se publică concurs repetit cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“, pe lângă următorii salar:

1. Dela comuna bisericască 750 lei, întregirea dela stat. 2. Diurnă la conferința 50 lei. 3. Scripturistica 50 lei. 4. Cuarter în natură cu edificiile economice necesare. 5. Grădina, carea după alegerea al 2-ia învățător se va împărți în părți egale fără ca primul să fie desdaunat. De curățirea cuarterului intern și extern se va îngriji comuna bisericască. De curator și de încălzitul salei se va îngriji comuna bisericască. Dela înmormântări mici 5 lei, dela mari 10 lei, iar cu liturgia 12 lei.

Alesul este obligat a conduce cantoratul în sf. biserică și a instrua elevii în cântările bisericesti, acela reflectant, carele va dovedi prin certificat, că este dexter de a conduce corul vocal existent, va fi preferit.

Recursele ajustate cu documentele necesare și adresate Comitetului parohial din Cuveșdia se vor înainta oficiului protopopesc gr. ort. rom. al Lipovei în Lipova având recurența a se prezenta în vreo Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Cuveșdia, spre a se face cunoscut în cere rituale.

Cuveșdia, din ședința Comitetului parohial dela 23 August (5 Septemvrie) 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protoprezbiterul tractual, **Fabriciu Manuilă**, inspector de școale.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei **Belotinț** protopresbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin renunțarea alesului Laurentio Juga în conformitate cu concluzul Ven. Consistor de sub Nr. 641/921 se publică **de nou concurs** cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu parohia sunt:

1. Un intravilan parohial cu techin extravilan. 2. Una sesiune parohială în estențunea

cuprinsă în foaia catastrală. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Eventuala întregire dela Stat.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial și a catehiza în școala confesională din loc, fără alte remunerățune.

Parohia este de clasa a II. dela reflețanți se pretinde deci asemenea cvalificațiune, cari vor avea a-și subșterne recursele lor în termenul concursual. P. O. Domn Fabriciu Manuilă protopresbiter gr. ort. rom. în Lipova, adjustate cu documentele recerute, precum și cu atestat despre eventualul serviciu prestat până aci, iar pe lângă observarea strictă acelor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii a se prezenta tot în termenul concursual în sf. biserică din Belotinț în vreo Duminică ori sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed cvalificațiunea prescisa, iar cei din alta dieceză, că au înalta încuviințare a P. S. Sale D. moului Episcop diecezan de a putea reflecta la aceea parohie.

Belotinț, din ședința Comitetului parohial gr. ort. român ținută la 5/9 August 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Fabriciu Manuilă**, ppop.

—□—

2—3

În conformitate cu revoluțiunea Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 663/1921 prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna **Slatina-Murșană**.

Parohia este de clasa a III-a.

Venitele parohiei sunt:

1. Casa parohială și intravilanul parohial de lângă ea.

2. Pământ parohial 16 jughere la deal.

3. Birul parohial dela cei cu pământ extravilan dela fiecare casa câte 30 litre cucuruz sfărâmat, iar dela zileri câte 15 litre cucuruz sfărâmat.

4. Stolele legale.

5. Întregirea dotațiunei dela stat, pe care însă comuna bisericască nu o garantează.

Preotul, care se va alege va plăti toate dările după venitul preoțesc și va catehiza la școala din loc fără alta remunerație.

Reflectanții au să-și înainteze recursele adresate comitetului parohial, oficiului protopresbiterat din Radna (județul Arad) având în termenul concursual a se prezenta cu știrea prealabilă a ppopului concernent la sf. biserică din Slatina, pentru a-și dovedi dexteritatea în rit și oratorie. Întrucât ar fi din alta dieceză, are a produce autorizație de a compete la parohia din chestiune.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Procopiu Givulescu m. p** protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. I din **Șilindia** se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare la org. of. „Biserica și Școala“.

Dotația:

1 Sesia parohială. 2 Stolele legale. 3 Birul rescumpărat cu 2 lei fiecare casă, încassat de epitropia culturală și plătit toamna. 4 Pană se va face casă parohială, preotul va primi din cassa culturală anticipativ pe 3 luni 25 Lei (300 Lei anual) bani de cuarter. 5 Întregire de dotație dela Stat.

Alesul va plăti toate dările după beneficiul său dela parohie și va catehiza la școala conf. din loc fără alta remunerație.

Întrucât nu se vor prezenta reflectanți ca cvalificație de cl. I vor fi admiși și cei cu cval. de cl. II.

Reflectanții să-și înainteze recursele oficiului protopresbiterat din Buteni adresate comitetului par. din Șilindia și să se prezinte în sf. biserică din Șilindia pentru a-și arăta dexteritatea în rituale și cântare.

Reflectanții din alte dieceze sunt poftiți a cere învoirea Ven. Cons. din Arad pentru a putea recurge la aceasta parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu **Florian Roxin** protopop.

—□—

3—3

Cenzurat: **Alexandru T. Stamat.**